

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ПОРІВНЯЛЬНА ГРАМАТИКА”
(для бакалаврів спеціальності
“Переклад. Англійська мова”)

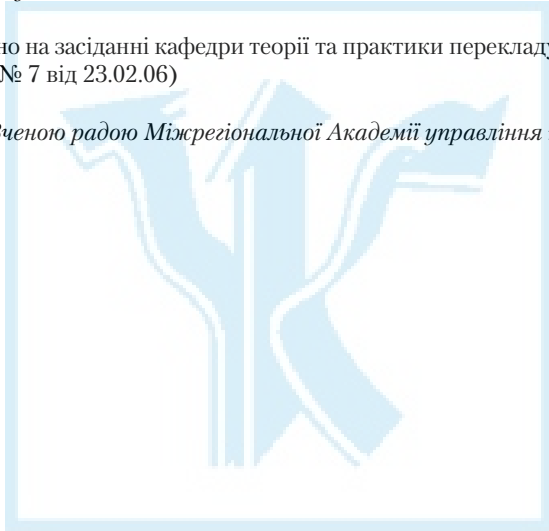
МАУП

Київ 2006

Підготовлено доцентом кафедри теорії та практики перекладу
Т. А. Мирончук

Затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу
(протокол № 7 від 23.02.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Мирончук Т. А. Навчальна програма дисципліни “Порівняльна грамати́ка” (для бакалаврів спеціальності “Переклад. Англійська мова”). — К.: МАУП, 2006. — 23 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Порівняльна грамати́ка”, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчання студентів англійської мови як фаху та засобу перекладу на рідну мову стає потребою часу та невід'ємною складовою дидактики перекладацьких відділень вищої школи. У нинішніх умовах вузівської практики назріла необхідність введення курсу порівняльної граматики англійської та української мов, який би сприяв системному засвоєнню англійської мови через її зіставлення з українською та подоланню граматичних бар'єрів міжкультурної комунікації.

Мета і завдання дисципліни, її місце в навчальному процесі

Володіння мовою визначається навичками коректного мовлення, що, в першу чергу, відображає рівень знання граматики мови. Курс порівняльної граматики англійської та української мов має на меті закласти основи системного розуміння граматичної будови англійської мови шляхом порівняння її основних граматичних категорій і понять з граматикою української мови як інструментом і засобом засвоєння англійської мови.

Важлива складова курсу порівняльної граматики англійської та української мов – сприяння грамотному розмовному мовленню та здійсненню якісних перекладів з української мови на англійську і навпаки з урахуванням особливостей структури та будови обох мов. Засвоєння англійської мови відбувається в комплексі з курсами порівняльної граматики, лексикології, стилістики англійської та української мов з посиланням на лексичний матеріал і розмовні теми, що вивчаються. Матеріал курсу сгрупповано відповідно до рівня значимості того чи іншого граматичного явища.

Опанування матеріалу курсу передбачає вдосконалення розуміння студентами мовних універсалій, базових понять дисципліни, виявлення типологічних ознак порівнювальних граматичних явищ, розпізнання ізо- та аломорфних ознак у граматичних системах обох мов і подальший розвиток навичок володіння граматичною будовою порівнювальних мов, а також вирішення певних завдань:

- закласти студентам теоретичну основу граматики англійської та української мов через порівняння категоріального апарату зіставляваних мов;
- сформувати у студентів розуміння характеру міжмовних граматичних зв'язків і відношень;

- розкрити основні граматичні трансформації при здійсненні перекладу за відсутності граматичних еквівалентів у зіставлюваних мовах;
- домагатися від студентів вільного оперування граматичними структурами як в письмовому, так і в усному мовленні та вживання граматичних форм на рівні автоматизму;
- вчити студентів розпізнавати граматичні явища під час читання або сприйняття тексту на слух і вміти пояснювати вживання тієї чи іншої граматичної конструкції та співвідносити її з певною комунікативною функцією.

Сформованість граматичних навичок студентів відображається через вміння висловлювати свої думки в усній чи письмовій формі відповідно до норм англійської та української мов. Введення нового граматичного матеріалу варто унаочнювати таблицями, схемами та моделями, що допоможе створити системний підхід у сприйнятті студентами граматичних форм і конструкцій; супроводжувати численними вправами, спрямованими на інтенсивне тренування та засвоєння граматичних структур, а також створення стійких асоціацій про характер міжсистемних зв'язків і алгоритми граматичних перетворень з однієї мовної системи в іншу. Активізація граматичних навичок студентів здійснюється через залучення їх до комунікативних ігор. Також передбачаються такі види розумово-мовленнєвої діяльності, як складання описів, розповідей, повідомлень, есе, листів із зворотним перекладом на іншу мову.

Вимоги до знань і вмінь студентів

Студенти повинні

знати:

- базові поняття та категорії морфології та синтаксису англійської та української мов;
- характер парадигматичних і синтагматичних зв'язків в обох мовах;
- видо-часові форми англійської та української мов, їх утворення та особливості вживання; відмінності в категорії виду та способи його передачі у зіставлюваних мовах;
- систему узгодження часів в англійській мові та правила їх відтворення в українській мові;
- модальні дієслова/слова, їх значення та функції в англійській та українській мовах, а також лексичні та граматичні способи передачі модальності з однієї мови в іншу;

- систему та форми вираження нереальності в порівнюваних мовах, вживання основних мовленнєвих моделей умовного способу дієслова, відмінності в дієслівній категорії способу та мовні засоби її відтворення у зіставлюваних мовах;
- безособові форми дієслова в англійській та українській мовах, характер заміщення синтаксичних функцій нефінітних форм дієслова у зіставлюваних мовах;
- базові категорії іменника англійської мови порівняно з українською;
- категоріальні парадигми прикметників і прислівників англійської та української мов, способи утворення ступенів порівняння прикметників і прислівників у порівнюваних мовах;
- системи англійських та українських числівників і займенників, їх категоріальні відмінності та мовні засоби вираження семантичних ознак і категорій числівників і займенників у зіставлюваних мовах;
- систему службових частин англійської мови порівняно з українською, засоби передачі міжтекстових зв'язків і відношень у порівнюваних мовах;
- основні принципи побудови речення; способи вираження головних і другорядних членів речення, сурядності/підрядності та форм синтаксичного зв'язку в порівнюваних мовах;

уміти:

- вільно оперувати граматичними формами та конструкціями англійської та української мов в усному та писемному мовленні;
- розпізнавати граматичні явища та вміти їх адекватно відтворювати чи заміщувати в мові перекладу;
- розрізняти граматичні структури та явища під час сприйняття тексту на слух;
- перекладати з української мови на англійську і навпаки з урахуванням особливостей будови обох мов;
- здійснювати граматичний перекладознавчий аналіз тексту.

Самостійна робота студентів

Комплексне навчання граматики англійської мови передбачає розвиток у студентів навичок самостійної роботи, що включає:

- опрацювання тем, що виносяться на самостійне вивчення;
- виконання домашніх завдань (лексико-граматичні вправи, письмові переклади, граматичні вправи на відтворення та трансфор-

мації, складання діалогів і монологів з використанням активно-го граматичного матеріалу);

- підготовка до письмових робіт.

Форми поточного та підсумкового контролю

Система контролю складається з поточних, рубіжних і підсумкових етапів.

Поточним контролем є усне фронтальне опитування на практичних заняттях для оцінювання рівня засвоєння студентами теоретичного матеріалу та якості виконаних практичних завдань. Рубіжний контроль здійснюється у формі тестів, які охоплюють питання вивчених тем.

Підсумковим контролем є складання іспиту, якому передуює підсумкова тестова робота.

Підсумкова тестова робота виконується на заключному етапі вивчення курсу і передбачає оцінювання рівня знань граматики англійської мови у зіставленні з граматикою української мови та якості виконання практичних граматичних завдань.

Іспит із порівняльної граматики англійської та української мов проводиться у формі усної відповіді і включає теоретичне і практичні завдання. Завдання екзаменаційної картки містять:

- відповідь на теоретичне питання;
- перекладацький аналіз через коментування граматичних явищ англійської мови у текстовому уривку в зіставленні з їх граматичними еквівалентами в українському тексті;
- переклад з української мови на англійську з урахуванням граматичних явищ, передбачених програмним матеріалом курсу.

МАУП

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ПОРІВНЯЛЬНА ГРАМАТИКА”

№ пор.	Назва змістових модулів і тем
1 2 3 4	<p>Змістовий модуль 1. Загальні принципи зіставного граматичного аналізу</p> <p>Загальні принципи граматичного аналізу мови</p> <p>Системні відношення у мовах</p> <p>Основні граматичні одиниці англійської та української мов</p> <p>Граматична будова англійської та української мов</p>
5 6 7 8 9	<p>Змістовий модуль 2. Порівняльна морфологія однозначних частин мови</p> <p>Категоріальні парадигми іменника у зіставлюваних мовах</p> <p>Категоріальні парадигми дієслова у зіставлюваних мовах</p> <p>Категоріальні парадигми прикметника у зіставлюваних мовах</p> <p>Порівняльна характеристика займенника у зіставлюваних мовах</p> <p>Порівняльна характеристика числівника у зіставлюваних мовах</p>
10 11 12	<p>Змістовий модуль 3. Порівняльна морфологія службових частин мови</p> <p>Порівняльна характеристика прислівника у зіставлюваних мовах</p> <p>Порівняльна характеристика безособових форм дієслова у зіставлюваних мовах</p> <p>Система службових частин мови у зіставлюваних мовах</p>
13 14 15	<p>Змістовий модуль 4. Порівняльний синтаксис</p> <p>Основні характеристики синтаксису англійської та української мов</p> <p>Зіставний аналіз простого речення</p> <p>Зіставний аналіз складного речення</p>
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
дисципліни
“ПОРІВНЯЛЬНА ГРАМАТИКА”

**Змістовий модуль 1. Загальні принципи зіставного
граматичного аналізу**

Тема 1. Загальні принципи граматичного аналізу тексту

Питання для обговорення:

- Граматика і предмет її дослідження. Мовні та граматичні універсалиї.
- Загальна характеристика граматичної будови мови.
- Граматичне значення. Типи граматичного значення.
- Поняття граматичної форми.
- Поняття граматичної категорії. Типи граматичних категорій у зіставлюваних мовах.
- Поняття опозиції. Характер морфологічних і синтаксичних опозитивних відношень у зіставлюваних мовах.

Література: основна [1; 8; 15; 18];
додаткова [31]

Тема 2. Системні відношення у мовах

Питання для обговорення:

- Загальна характеристика мови як функціональної системи.
- Поняття системи та структури. Мова та мовлення. Поняття мовної одиниці.
- Одиниці мови та мовлення. Парадигматика та синтагматика.
- Ієрархічні відношення в системах мови та мовлення.
- Характер системних зв'язків в англійській та українській мовах.

Література: основна [2; 20];
додаткова [22; 23; 28]

***Тема 3. Основні граматичні одиниці англійської
та української мов***

Питання для обговорення:

- Основні морфологічні одиниці: поняття морфеми, аломорфа, словоформи.

- Морфологічна структура слова. Транспозиція морфологічних форм в англійській мові порівняно з українською.
- Основні синтаксичні одиниці: предикативне ядро, синтагма, синтаксичне ціле; поняття напів- і поліпредикації.
- Поняття ізо- та аломорфних ознак у граматичній будові англійської та української мов.
- Граматичні трансформації як засіб адекватного відтворення особливостей граматичної будови мови при перекладі.

Література: основна [4; 11; 14];
додаткова [26; 29]

Тема 4. Граматична будова англійської та української мов

Питання для обговорення:

- Аналітичні та синтетичні мови. Загальна характеристика.
- Проблема класифікації і принципи виділення частин мови в англійській мові у зіставленні з українською.
- Система повнозначних частин мови в англійській та українській мовах.
- Службові частини мови в англійській мові порівняно з українською.
- Спірні випадки виділення частин мови.
- Артикль, слова “категорії стану”, частки, модальні слова англійської мови у зіставленні з українською мовою.

Література: основна [1; 2; 5; 9; 20];
додаткова [25]

Змістовий модуль 2. Порівняльна морфологія однозначних частин мови

Тема 5. Категоріальні парадигми іменника у зіставлюваних мовах

Питання для обговорення:

- Іменник в англійській та українській мовах.
- Морфологічна будова та семантична характеристика.
- Кореляція категорій числа, відмінка і роду іменника у порівнюваних мовах.
- Омонімія відмінкових форм іменника англійської мови та система відмін і відмінків в українській.

- Множина іменників. Нетрадиційні способи утворення множини. Утворення множини складних іменників. Іменники, що вживаються лише в множині.
- Незлічвані іменники. Іменники, що вживаються лише в однині.
- Особливості відтворення категорії числа іменників англійської мови в українській мові.
- Категорія означеності і неозначеності в порівнюваних мовах.
- Зіставний аналіз семантичних класів іменника в англійській та українській мовах.
- Вживання артиклів в англійській мові. Вживання означеного/неозначеного артикля. Відсутність артикля перед злічуваними іменниками.
- Вживання артикля з назвами речовин. Вживання артикля з абстрактними іменниками. Вживання артикля з власними іменниками.
- Способи та мовні засоби вираження означеності/неозначеності в українській мові.

Література: основна [5; 6; 11; 15–17];
додаткова [24; 27]

Тема 6. Категоріальні парадигми дієслова у зіставлених мовах

Питання для обговорення:

- Дієслово в англійській та українській мовах. Морфологічна будова та семантична характеристика дієслова у двох мовах.
- Основні класи дієслів в англійській мові у порівнянні з українською. Валентність дієслів.
- Основні форми дієслова у порівнюваних мовах. Правильні/неправильні дієслова в англійській мові.
- Система дієвідмін дієслів української мови. Кореляції категорій особи, числа, часу, виду, стану та способу дієслова у порівнюваних мовах.
- Порівняльна характеристика видо-часових форм дієслова активного стану англійської та української мов.
- Явище узгодження часових форм в англійській мові і особливості його передачі українською мовою.

- Зіставний аналіз видо-часових форм дієслова у пасивному стані у порівнюваних мовах.
- Граматична дієслівна ознака перехідності/неперехідності в англійській та українській мовах.
- Граматичні засоби передачі значення пасивної дії в англійській мові та їх відповідники в українській.
- Основні характеристики дійсного, наказового та умовного способів.
- Способи та мовні засоби передачі нереальності в англійській та українській мовах.
- Логіко-граматична категорія опативності та система мовних засобів її репрезентації в обох мовах.
- Логіко-граматична категорія модальності. Система модальних дієслів англійської мови у зіставленні з українською. Граматичні форми, значення, функції модальних дієслів англійської мови у порівнянні з українською.

Література: основна [4; 14; 16; 19];
додаткова [22; 27; 30]

Тема 7. Категоріальні парадигми прикметника у зіставляваних мовах

Питання для обговорення:

- Прикметники в англійській та українській мовах. Зіставний аналіз морфологічної будови та семантичних класів прикметників у двох мовах.
- Категорії числа, відмінка й роду прикметника української мови у порівнянні з англійською. Ступені порівняння прикметників, засоби їх передачі при перекладі з однієї мови на іншу.
- Синтаксичні функції прикметників у порівнюваних мовах. Порівняльна характеристика ознак валентності прикметника у двох мовах.
- Моделі сполучуваності прикметників англійської та української мов.

Література: основна [6; 10; 21];
додаткова [22; 30]

Тема 8. Порівняльна характеристика займенника у зіставлюваних мовах

Питання для обговорення:

- Займенники в англійській та українській мовах. Морфологічна будова та семантична характеристика займенників у двох мовах.
- Розряди займенників у порівнюваних мовах. Спірні випадки виокремлення семантичних класів займенників.
- Кореляція категорій особи, числа, відмінка і роду займенника української мови порівняно з англійською. Синтаксичні функції займенників у порівнюваних мовах.

Література: основна [4; 5; 11; 14; 16; 17]
додаткова [29]

Тема 9. Порівняльна характеристика числівника у зіставлюваних мовах

Питання для обговорення:

- Числівник в англійській та українській мовах. Морфологічна будова та семантична характеристика числівників у двох мовах.
- Розряди числівників у порівнюваних мовах. Валентні ознаки та моделі сполучуваності числівників в англійській та українській мовах.
- Синтаксичні функції числівників у порівнюваних мовах. Явище субстантивації числівників в англійській та українській мовах.
- Кореляції логіко-граматичних категорій лічби, числа та семантичної ознаки незлічуваності і мовні засоби їх передачі в обох мовах.

Література: основна [4; 5; 11; 14; 16; 17];
додаткова [29]

Змістовий модуль 3. Порівняльна морфологія службових частин мови

Тема 10. Порівняльна характеристика прислівника у зіставлюваних мовах

Питання для обговорення:

- Прислівник в англійській та українській мовах. Морфологічна будова та семантична характеристика прислівників у двох мовах.

- Розряди прислівників у порівнюваних мовах. Явище омонімії прислівниково-прикметникових форм в англійській мові.
- Ступені порівняння прислівників, способи відтворення при перекладі. Валентні ознаки та моделі сполучуваності прислівників в англійській та українській мовах.
- Синтаксичні функції прислівників у порівнюваних мовах.
- Окремі випадки ад'юнкції: прислівникові частки та прийменникові вирази у ролі прислівників в англійській мові порівняно з українською.

Література: основна [4; 6; 7; 15; 17; 21];
додаткова [25; 28; 30]

Тема 11. Порівняльна характеристика безособових форм дієслова у зіставляваних мовах

Питання для обговорення:

- Загальна характеристика, граматичні категорії та особливості вживання безособових форм дієслова у порівнюваних мовах.
- Інфінітив, герундій, дієприкметник в англійській мові порівняно з інфінітивом, дієприкметником і дієприслівником української мови.
- Зіставна характеристика граматичних категорій безособових форм дієслова у порівнюваних мовах.
- Граматичні форми, значення, синтаксичні функції безособових форм дієслова у порівнюваних мовах.
- Інфінітивні, герундіальні, дієприкметникові звороти англійської мови порівняно з українською, способи їх перекладу.
- Суб'єктний та об'єктний інфінітивний і дієприкметниковий комплекси в англійській мові та засоби їх відтворення в українській.
- Незалежний дієприкметниковий комплекс в англійській мові та засоби його передачі українською.

Література: основна [5; 7; 13; 17];
додаткова [22; 27]

Тема 12. Система службових частин мови у зіставлюваних мовах

Питання для обговорення:

- Логіко-граматична категорія відношення та зв'язку. Частини мови, що її виражають, в англійській та українській мовах: прийменники, прислівникові частки, сполучники.
- Морфологічна будова, семантичні ознаки, розряди, значення, функції, комбінаторні моделі прийменників, сполучників і прислівникових часток у порівнюваних мовах.
- Мовні засоби і способи збереження текстових реляцій при перекладі з однієї мови на іншу.
- Логіко-граматична категорія оцінки та службові частини мови, що її виражають, в англійській та українській мовах: частки, вигуки, модальні слова, слова “категорії стану” у зіставленні.
- Порівняльна характеристика морфологічної будови, семантичних ознак, розрядів, значення та функцій часток, вигуків, модальних слів англійської та української мов.
- Мовні засоби та способи збереження експресивності та інтенсивності мовної форми при перекладі.

Література: основна [4; 14; 15; 17; 21];
додаткова [22; 28; 30]

Змістовий модуль 4. Порівняльний синтаксис

Тема 13. Основні характеристики синтаксису англійської та української мов

Питання для обговорення:

- Загальна картина синтаксичної будови мови. Основні синтаксичні теорії. Основні синтаксичні поняття: синтаксична одиниця, синтаксичне значення, синтаксична форма, синтаксична функція.
- Типи предикативних синтаксичних відношень в англійській та українській мовах. Проблема напівпредикативних відношень і способи їх відтворення у мові перекладу.
- Поняття словосполучення. Загальна характеристика словосполучення. Структурні та семантичні типи словосполучень в англійській та українській мовах, критерії виділення та кла-

сифікації. Типи синтаксичного зв'язку в словосполученнях у зіставлюваних мовах: узгодження, керування, приєднання. Зіставний аналіз валентних ознак, типів і моделей сполучуваності складових іменникових і дієслівних словосполучень. Номінативні словосполучення-ланцюги англійської мови та способи їх передачі українською.

- Поняття речення. Поняття предикації. Основні структурні елементи речення в англійській та українській мовах. Зіставна характеристика структурних типів речення у порівнюваних мовах.

Література: основна [2; 3; 7; 10; 12; 13];
додаткова [27; 29; 32]

Тема 14. Зіставний аналіз простого речення

Питання для обговорення:

- Основні підходи до вивчення речення. Актуальне членування речення. Просте речення та його структура. Зіставна характеристика структурних типів речення у порівнюваних мовах.
- Особливості порядку слів у розповідному, питальному, запевненому реченні англійської мови порівняно з українською. Повні та неповні речення, проблема еліпсису.
- Кореляція понять безособові речення, неозначено-особові речення, називні речення у зіставлюваних мовах. Зіставна характеристика комунікативних типів речення у порівнюваних мовах.
- Способи збереження характеру предикації при перекладі.
- Поняття граматичної основи у простому реченні. Головні та другорядні члени речення в англійській мові порівняно з українською, синтаксичний алгоритм перекладу, способи збереження темо-рематичних зв'язків при перекладі.
- Узгодження підмета та присудка. Інверсія та синтаксична емфаза у простому реченні, синтаксичні моделі збереження виразності при перекладі.
- Структурне розширення простого речення у порівнюваних мовах. Зіставний аналіз відокремлених членів речення. Зіставний аналіз пунктуації простого речення.

Література: основна [2; 3; 7; 10; 12; 13];
додаткова [27; 29; 32]

Тема 15. Зіставний аналіз складного речення

Питання для обговорення:

- Складне речення та складне синтаксичне ціле. Поняття поліпредикації та супутньої предикації. Предикативні комплекси англійської мови та способи їх відтворення українською.
- Сурядні та підрядні речення в англійській та українській мовах, спірні випадки виділення типів підрядних і сурядних речень у порівнюваних мовах. Характеристика структури та змісту складносурядних і складнопідрядних речень.
- Типи та засоби синтаксичного зв'язку, класи сполучників у складносурядних і складнопідрядних реченнях англійської мови порівнянно з українською.
- Синтаксичні засоби емпізи у складному реченні англійської мови порівнянно з українською, способи збереження синтаксичної виділеності при перекладі.
- Зіставний аналіз пунктуації складного речення.

Література: основна [2; 3; 7; 10; 12; 13];
додаткова [27; 29; 32]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Загальна характеристика граматичної будови англійської мови порівняно з українською.
2. Вихідні поняття граматичної будови мови.
3. Структурно-системні відношення у мові.
4. Дихотомія: мова та мовлення, їх базові одиниці.
5. Парадигматичні відношення в англійській та українській мовах.
6. Синтагматичні відношення в англійській та українській мовах.
7. Основні морфологічні одиниці англійської та української мов.
8. Структурно-семантичні властивості морфем у порівнюваних мовах.
9. Структурно-семантична характеристика словоформи у порівнюваних мовах.
10. Морфологічна структура слова англійської та української мов.
11. Явище транспозиції морфологічних форм у порівнюваних мовах.
12. Загальна характеристика аналітичного типу мов.
13. Загальна характеристика синтетичного типу мов.
14. Проблема і принципи виділення повнозначних частин мови в англійській та українській мовах.

15. Проблема і принципи виділення службових частин мови в англійській та українській мовах.
16. Спінні випадки виділення частин мов у зіставлених мовах.
17. Морфологічна будова та семантична характеристика іменника в англійській та українській мовах.
18. Семантичні класи іменника в англійській та українській мовах.
19. Граматична категорія числа іменника та мовні засоби її вираження у порівнюваних мовах.
20. Зіставний аналіз іменників “Singularia/Pluralia Tantum” в англійській та українській мовах.
21. Граматична категорія відмінка іменника та мовні засоби її вираження у порівнюваних мовах.
22. Проблема виокремлення категорії роду іменника англійської мови порівняно з українською.
23. Порівняльна характеристика класу незлічуваних іменників в англійській та українській мовах.
24. Способи та мовні засоби вираження категорії означеності/неозначеності в англійській мові порівняно з українською.
25. Морфологічна будова та семантична характеристика дієслова у порівнюваних мовах.
26. Кореляції категорій особи, числа дієслова у порівнюваних мовах.
27. Кореляції категорій виду, часу, стану дієслова у порівнюваних мовах.
28. Порівняльна характеристика вищо-часових форм дієслова активного стану англійської та української мов.
29. Зіставний аналіз вищо-часових форм дієслова у пасивному стані у порівнюваних мовах.
30. Граматична дієслівна ознака перехідності/неперехідності в англійській та українській мовах.
31. Граматичні засоби передачі значення пасивної дії в англійській мові та їх відповідники в українській.
32. Основні характеристики дійсного, наказового та умовного способів дієслова у зіставлених мовах.
33. Способи та мовні засоби передачі нереальності в англійській та українській мовах.
34. Система модальних і допоміжних дієслів англійської мови порівняно з українською.
35. Граматичні форми, значення, функції модальних дієслів англійської мови порівняно з українською.

36. Зіставний аналіз морфологічної будови та семантичних класів прикметників у двох мовах.
37. Кореляція категорій числа, відмінка і роду прикметника у порівнюваних мовах.
38. Способи утворення ступенів порівняння прикметників в англійській та українській мовах.
39. Синтаксичні функції прикметників у порівнюваних мовах.
40. Моделі сполучуваності прикметників англійської та української мов.
41. Синтаксичні функції дієслова у порівнюваних мовах.
42. Синтаксичні функції іменника у порівнюваних мовах.
43. Морфологічна будова та семантична характеристика займенників у двох мовах.
44. Розряди займенників у порівнюваних мовах.
45. Кореляція категорій особи, числа, відмінка і роду займенника у порівнюваних мовах.
46. Синтаксичні функції займенників у порівнюваних мовах.
47. Морфологічна будова та семантична характеристика прислівників в англійській та українській мовах.
48. Розряди прислівників у порівнюваних мовах.
49. Валентні ознаки та моделі сполучуваності прислівників в англійській та українській мовах.
50. Явище омонімії прислівниково-прикметникових форм в англійській мові.
51. Морфологічна будова та семантична характеристика числівників у двох мовах.
52. Розряди числівників у порівнюваних мовах.
53. Валентні ознаки та моделі сполучуваності числівників в англійській та українській мовах.
54. Порівняльний опис явища субстантивації в англійській та українській мовах: субстантивовані прикметники, означальні та заперечні займенники, віддієслівні іменники, субстантивовані числівники.
55. Явище конверсії у порівнюваних мовах.
56. Способи утворення ступенів порівняння прислівників у порівнюваних мовах.
57. Зіставна характеристика граматичних категорій інфінітива у порівнюваних мовах.

58. Граматичні форми, значення, синтаксичні функції інфінітива у порівнюваних мовах.
59. Зіставна характеристика граматичних категорій дієприкметника у порівнюваних мовах.
60. Граматичні форми, значення, синтаксичні функції дієприкметника у порівнюваних мовах.
61. Загальна характеристика граматичних категорій герундія англійської мови.
62. Граматичні форми, значення, синтаксичні функції герундія англійської мови.
63. Суб'єктний інфінітивний комплекс в англійській мові, структура, граматичне значення, синтаксичні функції та засоби його відтворення в українській.
64. Суб'єктний дієприкметниковий комплекс в англійській мові; структура, граматичне значення, синтаксичні функції та засоби його відтворення в українській.
65. Об'єктний інфінітивний комплекс в англійській мові, структура, граматичне значення, синтаксичні функції та засоби його відтворення в українській.
66. Об'єктний дієприкметниковий комплекс в англійській мові, структура, граматичне значення, синтаксичні функції та засоби його відтворення в українській.
67. Незалежний дієприкметниковий комплекс в англійській мові, структура, граматичне значення, синтаксичні функції та засоби його передачі українською.
68. Логіко-граматичні категорії заперечення, відношення, зв'язку та оцінки і мовні засоби їх вираження у порівнюваних мовах.
69. Морфологічна будова, семантичні ознаки, розряди, значення та функції прийменників у порівнюваних мовах.
70. Морфологічна будова, семантичні ознаки, розряди, значення та функції сполучників у порівнюваних мовах.
71. Морфологічна будова, семантичні ознаки, значення та функції слів категорії стану та прислівникових часток в англійській мові порівнянно з українською.
72. Порівняльна характеристика морфологічної будови, семантичних ознак, значення та функцій часток, англійської та української мов.
73. Порівняльна характеристика морфологічної будови, семантичних ознак, значення та функцій вигуків англійської та української мов.

74. Порівняльна характеристика морфологічної будови, семантичних ознак, значення та функцій модальних слів англійської мови та їх еквівалентів в українській мові.
75. Основні синтаксичні теорії та синтаксичні поняття.
76. Типи предикативних синтаксичних відношень в англійській та українській мовах.
77. Структурні та семантичні типи словосполучень в англійській та українській мовах, критерії їх виділення та класифікації.
78. Типи синтаксичного зв'язку в словосполученнях у зіставлюваних мовах: узгодження, керування, приєднання.
79. Зіставний аналіз валентних ознак, типів і моделей сполучуваності складових іменникових і дієслівних словосполучень.
80. Поняття предикації, напівпредикації, супутньої предикації та засоби їх вираження у порівнюваних мовах.
81. Основні структурні елементи речення в англійській та українській мовах.
82. Зіставна характеристика структурних типів речення у порівнюваних мовах.
83. Головні та другорядні члени речення в англійській мові порівняно з українською.
84. Зіставна характеристика комунікативних типів речення у порівнюваних мовах.
85. Мовні засоби вираження обставинних синтаксичних відношень у простому реченні англійської та української мов.
86. Синтаксичні засоби і граматичні структури для побудови безособових, неозначено-особових, називних речень у зіставлюваних мовах.
87. Типи та засоби вираження сурядності у складних реченнях англійської мови порівняно з українською.
88. Типи та засоби вираження підрядності у складних реченнях англійської мови порівняно з українською.
89. Характеристика структури і типи складносурядних речень англійської та української мов.
90. Характеристика структури і типи складнопідрядних речень англійської та української мов.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Булатецька Л. І. Теорія і теоретизація у лінгвістиці. — Вінниця: Нова кн., 2004. — 175 с.
2. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. — К.: Наук. думка, 1992. — 224 с.
3. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Семантико-синтаксична структура речення. — К., 1983. — 219 с.
4. Жлуктенко Ю. О. Порівняльна граматики української та англійської мов. — К., 1960.
5. Каушанская В. Л. Грамматика английского языка. — М., 2000.
6. Кобрин Н. А. и др. Грамматика английского языка: Морфология. — М., 1985.
7. Кобрин Н. А. и др. Грамматика английского языка: Синтаксис. — М., 1985.
8. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. — К.: Академія, 2004. — 367 с.
9. Лайонз Дж. Введение в теоретическую лингвистику. — М., 1978.
10. Сучасна українська літературна мова. Лексика. Синтаксис / За ред. І. К. Білодіда. — К., 1972.
11. Сучасна українська літературна мова / За ред. А. П. Грищенка. — К.: Вища шк., 2002. — 567 с.
12. Павлов П. П. English Syntax: Навч. посіб. — Суми, 1999. — 123 с.
13. Потапенко С. І., Харитонов І. К. Сучасний англійський синтаксис: Теорія і практика: Практ. посіб. для студентів. — Ніжин, 1997. — 112 с.
14. Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова. — К.: Вища шк., 2003. — 430 с.
15. Харитонов І. К. Теорграматика сучасної англійської мови: Посібник. — Ніжин, 2003. — 209 с.
16. Хлебникова И. Б. Основы английской морфологии: Учеб. пособие. — М., 2001. — 128 с.
17. Alexander L. G. Longman English Grammar. — Longman, 1996. — 373 p.
18. Blokh M. Y. Course in Theoretical English Grammar. — Moscow, 1983. — 326 p.
19. Collins Cobuild: English Grammar. — Harper Collins Publishers, 1994.

20. *Quirk R., Greenbaum S., Leech G.* A University Grammar of English. — Moscow, 1982.
21. *Thomson A.J., Martinet A. V.* A Practical English Grammar. — Oxford University Press, 1986.

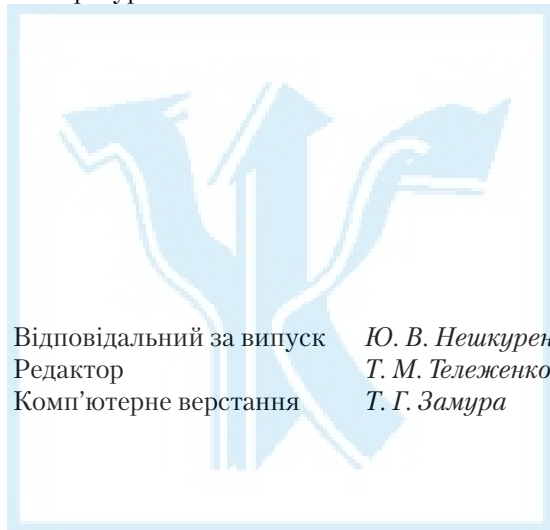
Додаткова

22. *Аракин В. Д.* Сравнительная типология английского и русского языка. — М., 1989.
23. *Білецький А. О.* Про мову та мовознавство. — К., 1996.
24. *Вихованець І. Р.* Система відмінків української мови. — К.: Наук. думка, 1987. — 232 с.
25. *Вихованець І. Р.* Частини мови в семантико-граматичному аспекті. — К., 1998.
26. *Вихованець І. Р.* У світі граматики. — К., 1987.
27. *Гак В. Г.* Языковые преобразования. — М.: Шк. “Языки рус. культуры”, 1998. — 763 с.
28. *Жовтобрюх М. А.* Українська літературна мова. — К., 1984.
29. *Швачко Т. Т., Тереньтьев П. В., Швачко С. А.* Введение в сравнительную типологию английского, русского и украинского языков. — К., 1977.
30. *Крылова И. П., Гордон Е. М.* Грамматика современного английского языка. — М., 2001.
31. *Ноам Хомський.* Роздуми про мову. — Львів: Ініціатива, 2000. — 351 с.
32. *Fries C.* The Structure of English. An Introduction to the Construction of English Sentences. — London, 1963.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Порівняльна грамати́ка”	7
Зміст дисципліни “Порівняльна грамати́ка”	8
Питання для самоконтролю	16
Список літератури.....	21

Відповідальний за випуск *Ю. В. Нешкуренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *Т. Г. Замура*

МАУП

Зам. № ВКЦ-2684

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП